

(Iz resolucije KPI)

glasilo KPI za slovensko narodno manjšino

Posamezna številka 40 lir

Spediz. in abb.
post. Gruppo II

Obnovljena izdaja - Leto XIX. - Štev. 18 (706)

TRST - 20. oktobra 1967

V zadevi »Grandi Motori«, posledicah, ki jih je povzročila med Slovenci, o čemer poročamo tudi na drugem mestu, ni šlo mimo brez špekulacij s predvolilnim obeležjem. Sklicujemo se na sporočilo Slovenske skupnosti, da izstopi iz koalicije levega centra in temu sledečih ostavk v devinskonabrežinskem občinskem odboru in v pokrajinskem odboru v Trstu. Sklep je utemeljen kot »protest proti kršitvi sporazuma in obveznosti, ki so bile sprejete ob ustanovitvi občinskega odbora v Nabrežini in pokrajinskega odbora v Trstu«, to je tistega sporazuma, ki so ga podpisale stranke levega centra (DC-PSU-Slovenska skupnost) in ki je med drugim zagotavljal, da ne bo prišlo do nadaljnjih razlastitev ter sprememb etničnih značilnosti slovenskih krajev.

Mi brez obotavljanja označujemo odločitev Slovenske skupnosti kot predvolilno špekulacijo in ne kot protest, in to iz razlogov, ki jih bomo navedli.

Ne bomo trdili, da ni razlogov za protest. Razlogi za protest so. In še kakšni! Tudi zaradi načina tretiranja Slovenske skupnosti s strani zaveznikov v levem centru in v prvi vrsti demokristjanov tako ob tej kot ob drugih prilikah.

Vemo, da obstaja nezadovoljstvo v vrstah Slovenske skupnosti. Nekateri izjavljajo, da so naveličani tudi zato, ker jih izrabljajo kot krpe in ker so bili postavljeni pred izvršena dejstva. Toda to je vodstvo Slovenske skupnosti dopuščalo odkar je sklenilo, da podpre levi center, ali bolje povedano, odkar je Slovenska skupnost nastala kot politična volilna skupina pod peruti demokristjanske koklje.

Tisoč razlogov je, da Slovenci dvomijo v «materinsko nego» DC.

Lista Slovenske skupnosti je nastala kot etiketa lažne enotnosti, je bila in je činitelj razdvajanja ter slabitve slovenske narodnostne skupnosti v naši deželi, kar je v interesu DC in njene več kot dvajsetletne politike raznarodovanja Slovencev na tej zemlji.

Voditelji Slovenske skupnosti so se postavili v orbito DC pred in po levem centru in to brez slehernega upoštevanja ekonomske stvarnosti, ustrezne politično-socialne platforme, ustrezajoče potrebam slovenskih delovnih ljudi. In slovenska narodnostna skupnost pri nas je skoraj v celoti sestavljena iz delovnih ljudi! V demokristjansko orbito pa so se ti voditelji postavili v znamenju antikomunizma. To je »ideal«, ki združuje demokristjane in Slovensko skupnost; prve v veliki vnemi, da »razbijejo« tako imenovani »rdeči obroč« okoli Trsta, druge pa v hlapčevski vnemi, da izkoriščajo en del pripadnikov slovenske narodnostne skupnosti za cilje, ki stvarno nimajo nič skupnega z obrambo demokracijskih pravic slovenske manjšine.

Nabrežino je moč vzeti kot »simbol« te politike. Občinska uprava, ki bi bila lahko še naprej ostala v rokah demokratičnih sil in Slovencev, je po krivdi prvakov Slovenske skupnosti in po posredovanju italijanske, te-

daj še ne združene, socialistične stranke bila izročena v roke levemu centru, — v praksi DC — stranki raznarodovanja slovenske narodnostne skupnosti.

In sedaj?

Blizamo se političnim in verjetno tudi deželnim volitvam. Voditelji Slovenske skupnosti so ostali praznik rok. Obramba narodnih pravic Slovencev je postala še težja potem ko je Slovenska skupnost — in po svoji strani tudi socialisti — s svojo politiko razdvajanja in podrejanja demokristjanski politiki otežkočila enotnost Slovencev.

Stvarnost, v kateri živijo Slovenci kaže, da levi center nima politične volje, ki je potrebna za pristop k reševanju problemov slovenske narodnostne skupnosti. Tudi primeri, kako se »rešuje« vprašanje slovenskega šolstva so zelo zgovorni. N.p.r. o slovenskem strokovnem zavodu v Trstu, ki je bil svečano obljubljen na predvečer zadnjih volitev, ni duha ne sluha. Pa tudi primer, kako se je levi center gibal pri vprašanju »Grandi Motori« je zelo zgovoren in poučen dokaz. Takšno je torej bistvo vprašanja. Voditelji Slovenske skupnosti se v resnici poživžajo na problem, ki je v zvezi z »Grandi Motori« in na interese Slovencev, katere so pripravljene izkoriščati samo kot volilno maso. Ker pa se ti voditelji zavedajo, da samo z obljubami ni moč loviti glasov med Slovenci, so prišli do »velike geste«, čeravno so pripravljene, da se, tako kot v preteklosti tudi v prihodnosti, ponovno pogajajo za že tradicionalno skledo leče.

Takšna je stvarnost, katero morajo spoznati vsi Slovenci, zlasti pa tisti, ki so doslej glasovali za listo Slovenske skupnosti.

Ni pošteno, namreč, da me-
ka politična volilna skupina, ki
je v veliki meri soodgovorna za
ravnanje s slovensko narodnost-
no skupnostjo, v zadnjem trenut-
ku išče alibi, četudi v pričakova-
nju, da bo deležna aplavzov in
da bo povečala glasove na volit-
vah. Prav je, da kdor je razbijal
enotnost med Slovenci ter se
uvrstil s stranko, ki je odgovor-
na za nespoštovanje pravic Slo-
vencev, kot je to storila Slovenska
skupnost, plača, zato da do jasno,
da goljufija in protikomunizem
ne privedeta nikamor.

V soboto, 21. oktobra bo v Trstu manifestacija za mir in neodvisnost Vietnama. Manifestacija soupada z manifestacijami, ki jih organizirajo združenja študentov v ZDA in gibanja pacifistov po vsem svetu. Zbirno mesto bo na Trgu Garibaldi, odkoder bo ob 17,30 odšel sprevod na Trg sv. Antona, kjer bodo organizatorji prebali apel za mir. Prebivalce vabimo, naj se manifestacije udeleže.

Tovariš Ernesto Guevara, junaški borec za svobodo narodov Latinske Amerike je umrl. Padel je v spopadu z oddelki bolivijske vojske. Po sporočilih, ki jih je objavila bolivijska vlada je bil tovariš Guevara zajet med štiriurnim spopadom. Kasneje se je izvedelo, da ga neki bolivijski oficir težko ranjenega ubil.

Ernesto Guevara je bil po rodu Argentinec. Rodil se je leta 1928. Študiral pe medicino in kirurgijo in leta 1963 je doktoriral. Ze kot študent je bil znan kot vnet pristaš osvobodilnega gibanja. Sodeloval je v borbi za osvoboditev Kube. Bil je tesni sodelavec Fidela Castra. Nekaj časa je bil tudi minister kubanske vlade. Pred leti je zapustil Kubo ter se posvetil boju za svobodo drugih dežel Latinske Amerike, boju proti imperializmu ZDA.

Centralni komite KPI je po objavi vesti, da je tovariš Ernesto Guevara padel, izdal posebno sporočilo, v katerem je rečeno, da se komunisti klanjajo spominu borca, ki so

ga ubili bolivijski fašisti. Italijanski delavci, demokrati in komunisti častijo spomin tovariša, ki je svoje življenje posvetil boju proti imperizmu in proti vsemu, kar ponižuje človeško dostojanstvo, boju za osvoboditev zatiranih narodov

(Na gornji sliki tovariš Ernesto Guevara (na levi) med razgovorom, ki ga je imel s predstavniki KPI, ki so bili pred leti na obisku na Kubi. V delegaciji KPI, ki je obiskala Kubo je bil tudi tovariš Vittorio Vidali (na sliki v sredi).

Zadnje tedne je v ospredju političnega življenja na tržaškem vprašanje novih razlastitev zemljišč v dolinski občini in vprašanje tovarne velikih strojev, ki naj bi jo zgradili pri Boljuncu. O teh vprašanjih se je mnogo razpravljalo na raznih mestih. O njih se je govorilo tudi na seji tržaškega pokrajinskega sveta. Predsednik pokrajine je potrdil, da bo do razlastitev prišlo. V imenu komunistične skupine v pokrajinskem svetu sta svetovalca Colli in Kapelj predložila vprašanje, ki ga objavljamo v celoti. Tudi načelnik komunistične skupine v tržaškem občinskem svetu je v zvezi s temi vprašanji naslovil tržaškemu županu posebno vprašanje.

9. in 16. oktobra sta se vršili dve skupščini komunistov dolinske občine. Skupščin, pod predstvom sekijskega tajnika tovariša Švare, so se udeležili tudi župan Dušan Lovriha, tajnik tržaške federacije KPI Paolo Sema in člana vodstvenega komiteja federacije KPI Antonino Cuffaro in Franc Gombač. Po široki diskusiji, v katero je poseglo 31 tovarišev, je bila soglasno odobrena resolucija, ki jo je predložilo tajništvo avtonomne tržaške federacije KPI. Resolucija se glasi:

«Poslabšanje gospodarskega položaja v Trstu, zapozneno uresničevanje skromnih obljub, ki jih je vlada dala že preteklo leto in potreba, da se čimprej podvzamejo novi ukrepi za premostitev krize in rešitev mesta, ne dovoljujejo nadaljnega odlaganja, špekulacij in spletk v zvezi z »Grandi Motori».

Glede lokacije tovarne in pogojev, ki jih je treba upoštevati pri njeni gradnji, dejavnosti in morebitni razširitvi področja ustanove tržaškega industrijskega pristanišča, tajništvo avtonomne tržaške federacije KPI in komunisti dolinske sekcije izjavljajo:

1. Izvedeti je treba takoj in brez sence dvoma, če zares ni moč zgraditi tovarne «Grandi Motori» pri Orehu (Nogere) in to na tak način, da bodo lahko vse prizadete krajevne ustanove povedale svoje mnenje o vseh platih vprašanja.

2. Če ne bi bila mogoča druga lokacija in bi morali zgraditi omenjeno tovarno pri Boljuncu, mora biti občina uradno obveščena kot partner in to v vseh fazah glede izbire lokacije, obsežnosti površine in vsakega nadaljnjega sklepa.

3. Cena za zemljišča in nepremičnine mora biti poštena in ne vsiljena pod pritiskom razlaščevanj. Pri vseh pogajanjih bi morali biti izločeni izkoriščevalski posredniki. Najboljši način za zaščito interesov prizadetih kmetov in lastnikov pa bi morala biti konzorcialna in demokratična oblika s sodelovanjem kmečih organizacij in občine, da se ne bi ponovila sumničenja, zavlačevanja in škoda, kakor med pogajanja z družbo SIOT.

4. Občina mora dobiti odškodnino za vso škodo na svojem imetju, ki mora biti obnovljena, toda ne na račun krajevnih ustanov.

5. Enaki pogoji morajo veljati za morebitno razširitev področja industrijskega pristanišča v miljski občini, toda pogajanja se morajo vršiti posebej.

6. Zemljišč, ki bodo vključena v območje ustanove za industrijsko pristanišče, se ne bo smelo uporabljati za gradbene špekulacije, kot v preteklosti, niti za gradnje stanovanj, in to predvsem, da se ne bi spremenil etnični značaj dolinske občine, kakor kakršnega koli drugega slovenskega področja. Čimprej je treba sestaviti medobčinski regulacijski načrt s sodelovanjem vseh krajevnih ustanov, da se za bodoče preprečijo poskusi raznarodovanja in divjih gradenj.

7. Že sedaj je treba poskrbeti, in to na račun ustanove za industrijsko pristanišče, IRI-FIAT in dežele, da bo med področjem industrijskega pristanišča in naseljem urejen zeleni pas z drevjem, da se ne bo preprečil turistični razvoj področja.

8. Tako pri gradnji kakor pri obratovanju tovarne «Grandi Motori» in drugih podjetij je treba zagotoviti zaposlitev krajevnih delovne sile, in to brez politične, sindikalne ali narodnostne diskriminacije.

9. V upravnem odboru za novo industrijsko pristanišče morajo biti vključeni predstavniki dolinske in miljske občine. Nato pa je treba poskrbeti za nov državni zakon o ustanovi za industrijsko pristanišče.

(Nadaljevanje na 2. strani)

Nadaljevanje s prve strani

Avtonomna tržaška federacija KPI in komunisti dolinske občine pripominjajo, da je to najmanj, kar se lahko zahteva, da se zajamči industrijski razvoj, ki ga Trst tako nujno potrebuje in do katerega mora priti v interesu vsega prebivalstva, toda tako, da bode omejena škoda, ki jo trpe kmetje, delavci in občine. Federacija KPI poziva vse organe partije, parlamentarce, deželne, pokrajinske in občinske svetovalce in vse tovarise, naj delajo za doseg te ciljev.

Vprašanje pokrajinskih svetovalcev

Pokrajinska svetovalca KPI, tovariša Mario Colli in Mirko Kapelj, sta dne 13. oktobra, poslala predsedniku pokrajinske uprave v Trstu pismo vprašanje v zvezi z napovedano razširitvijo področja tržaškega industrijskega pristanišča, in nameravano gradnjo tovarne «Grandi Motori IRI-FIAT». V pismu je rečeno, da je vesti o nameravani gradnji tovarne «Grandi Motori IRI-FIAT» ter o izbiri lokacije na področju dolinske občine potrdil tudi na seji pokrajinskega sveta, ki je bila dne 11. oktobra letos. Svetovalca KPI pripominjata, da so področje, na katerem, naj bi stala nova tovarna, pred kratkim pregledali tudi predstavniki oblasti in izvedenci, toda župan prizadele občine, ni bil na ogled povabljen in ni bil o njem niti uradno obveščen.

Dejstvo, tako poudarjata svetovalca KPI, da o vprašanjih take važnosti razpravlja ustanova za industrijsko pristanišče brez prizadele občine, ki je zakonit predstavnik splošnih interesov prebivalstva, ter slabe izkušnje razlaščenih kmetov v preteklih letih, vzbujajo upravičeno zaskrbljenost prebivalstva.

Dejavnost ustanove za industrijsko pristanišče še vedno temelji na predpisih iz časov anglo-ameriške vojaške uprave, v njenem upravnem svetu pa ni predstavnikov najbolj prizadetih občin, ki sta v tem primeru prav občini Dolina in Milje.

Nadaljnji vzroki zaskrbljenosti izhajajo tudi iz dejstva, da je zahteva po razširitvi področja industrijskega pristanišča mnogo večja kot pa so dejanske potrebe nove tovarne. Zaradi tega se lahko sklepa, da so resnični nameni tistih, ki zahtevajo razširitev področja industrijskega pristanišča drugačni od namenov, o katerih se govori in da se nanašajo, razen na novo tovarno, tudi na druge načrte.

Spričo tega, tako je rečeno v pismu, podpisana svetovalca vprašujeta predsednika pokrajinske uprave za točne informacije, in še posebej, kakšne ukrepe bo podvzel, da bo pokrajinskemu svetu predložil zadostno dokumentirane dokaze glede trditve, da ni moč graditi tovarne «Grandi Motori» na področju pri Orehu (Noghere), in glede natančnega obsega površine, ki jo potrebujejo za gradnjo omenjene tovarne.

Razen tega svetovalca KPI vprašujeta pokrajinskega predsednika, kaj bo ukrenil za to, da bo pri zadeta občina v vseh fazah proučevanja in pogajanj neposredno in uradno prisotna kot enakovreden partner, da bo dokončna rešitev vsebovala ustrezna jamstva in odškodnino, tako za občino, njeno lastnino, ceste in druge naprave kakor tudi za kmetovalce, ki bi morali prejeti odgovarjajočo odškodnino, in, končno za zaposlovanje domače delovne sile in to brez slaherne diskriminacije.

V pismu pokrajinskih svetovalcev KPI je dalje rečeno, da je treba pravno urediti ustanova za tržaško industrijsko pristanišče. Ta ustanova naj, bo urejena v skladu z zakoni, po katerih so urejene javne

ustanove in konzorciji v drugih industrijskih pristaniščih v deželi in državi, kjer je zastopstvo prizadetih občin neposredno v upravi omenjenih javnih ustanov. Nujno je, da preneha sedanje stanje, ki med drugim povzroča tudi negotovost.

Svetovalca KPI zahtevata, naj se prenehajo nadaljnje špekulacije z zemljišči in gradnje naselij na področju industrijskega pristanišča. To je potrebno zlasti za to, da se prepreči umetno spreminjanje narodnostnega sestava; je potrebno tudi zato, ker so špekulacije z zemljišči in etnično spreminjanje sestava področja proti koristim prebivalstva in ker kršijo obveznosti, ki so jih svojčas objavile tudi stranke levega centra. Na koncu pisma je rečeno, da omenjena svetovalca KPI, «predlagata, naj pokrajinska uprava stopi v stik z občinskimi upravami za morebitno skupno akcijo ter naj povabi tudi sindikalno organizacijo kmetovalcev».

Vietnam - Ameriški napadalci so obsežna področja spremenili v «črne cone», odvedli ljudi v taborišča, požgali vasi, pobili živino

Joris Ivens: Pod zemljo z vietnamskimi partizani

Znani filmski delavec Joris Ivens je bil v Vietnamu. S svojim sodelavcem Marcelinom Lorianom je posnel prizore iz vsakdanjega življenja v Hanoi in v krajih blizu razmejitvene črte med severnim in južnim delom dežele.

O vtisih, ki jih je odnesel iz Vietnamu takole pripoveduje:

«Posneti namišljeno črto, ki jo predstavlja 17. vzporednik, pomeni posneti reko Ben Hai. Pet kilometrov severno in južno od rečnega toka se razprostira demilitarizirana cona, ki je bila ustanovljena z ženevskim sporazumom leta 1956. Ko sem z dvema vietnamskima sodelavcema prišel na severni rob demilitarizirane cone, se je petnajst bataljonov «marincev» iz enot intervencijskih sil VII. ameriškega ladjstva s pomočjo čolnov in helikopterjev izkrcalo na južnem delu. Hoteli so ustvariti «belo cono», pa so vse spremenili v «črno cono». Požgali so vasi, pokončali riževe nasade, pobili živino. Od daleč smo videli še bolj na jugu, kako so se okoli ameriških postojank dvigali plameni, dim in prah.

Povzpeli smo na dva kilometra od ameriške postojanke. Tam so nas ustavili partizani. Prenevarno bi bilo iti dalje. Amerikanci bi nas lahko ujeli. Slišali smo brnenje oklepni vozil. Med potjo smo videli razbitine ameriških tankov.

Tukaj je vse razrušeno in opustošeno. Vasi so drugo za drugo požgali. Skoraj nič ni ostalo od hiš iz ilovice, lesa in slame. «Marinci» so uporabljali napalm. Sestradani in s pepelom pokriti psi, ki se kladijo naokoli so bežali, ko so slišali brnenje kamer. Stara, k tlom sklonjena ženska je brskala po razvalinah. Vrnila se je, čeprav je tvegala življenje. Iskala je riž, ki ga je bila skrila v upanju, da ne bo zgorel. Vprašala nas je, kaj neki delamo na tem kraju. Ko smo ji povedali, je poiskala kokosov oreh ter na ga ponudila rekoč: 'Predvsem pa povejte resnico o tem, kaj se je zgodilo z nami.'

Prebivalci vasi s Severa, kjer smo se ustavili dalj časa, so sprejeli begunce z Juga. Vse so si razdelili, riž, obleko, zaklonišča. Naš gostitelj je s starim vietnamskim pregovorom povedal: 'Ljudje iste dežele morajo skupaj sejati. Zdravi listi morajo pokriti raztrgane.' Govorili smo o miru. Tukaj to pomeni poleg ustavitve vojne tudi združenje obeh delov dežele.

V 'vasi', živi 734 družin ali 4113 duš. Amerikanci so streljali od vsepovsod: z letal, s VII. ladjstva, z zemlje. Nevarnost je trajala noč in dan. Nenehno je bobnelo od vseh strani: eksplozije, strašen ritem bombardiranja, žvižganje granat, pikanje bomb. Odsekani streljali

tiltalskih topov, ki so streljali na letala, ki jih ljudstvo imenuje Johnson, so totažili.

'May bai!' (Letalo!) Ta krik pomeni klic k pripravljenosti po vseh. Presenetljiv pizor: topničarji, kmetje na polju in troci, vsi opazujejo spretnost, hitrost, zvok letal, katerih tipe dobro poznajo. Naprej vidijo namen pilotov in vedo, kje bodo odvrgli bombe. Pod zemljo — ljudje so vedno pod zemljo — nam štabni oficir pojasnjuje: 'Amerikanci poznajo bolje kot katerokoli drugo ljudstvo.' Orožje in hkrati tudi znanje sta se zelo izboljšala. Lahko sem ocenil spremembe po letu 1965, ko sem snemal film 'Nebo zemlja'. Bodoči film bo prvič prikazal baterijo, ki s Severa obstreljuje ameriške položaje na Jugu.

Ta učinkovitost, ta naraščajoča moč nasprotnih udarcev Vietnamcev sta mogoča samo zaradi izrednih in sistematičnih ukrepov za zaščito človeških življenj. Ljudje spijo od zemljo, tam počivajo in jedo. Pod zemljo hranijo živila, negujejo bolnike, operirajo ranjence. Pod zemljo tudi študirajo.

Zaklonišče je bojni položaj. Vse služi tej vojni, ki jo je treba dobiti. Tako tudi podzemeljska ti-skarna, ki smo je videli. S pritiskanjem na pedal tiskajo časopis. «Dva moža in dve ženski delajo pri tem. Na mizi s podaljškom delavec brklja po valju s črnilom. Pravkar si je izmislil zelo preprosto sredstvo, s katerimi bo mogoče tiskati časopis tudi ko se bodo Amerikanci izkrcali'. Teda se bo treba skriti še globlje pod zemljo' 'so dejali'. Pripravljeni smo, pripravljamo se na najhujše, se nam rekli. Na kovinskem valju lahko beremo: 'U.S. Navy'. To je kos svetleče rakete VII. ladjstva.

V tednih mojega bivanja v Vietnamu nisem samo snemal kmete. Živel sem z domačini. Ko sem odhajal v Vietnam sem imel s seboj pismo nekaterih francoskih filmskih delavcev, naslovljeno na njihove vietnamske tovarise. Ti filmski delavci so v tem pismu povedali, zakaj upajo, da bodo ustvarili film solidarnosti z vietnamskim ljudstvom, da ne gre za daljno in osamljeno vojno, temveč za izbiro med dvema koncepcijama, ki jo bo prej ali slej moral narediti vsak v svoji deželi in v sebi samem.»

Vietnam - Partizani tiskajo časopise v gozdovih ali pod zemljo. S pritiskom na pedal, podobno nekoč naši partizani

Pisma proti vojni v Vietnamu

Letos spomladi je ameriški general Westmoreland sprožil v Južnem Vietnamu veliko ofenzivo, da bi uničil vojsko tamkajšnjih partizanov. V bitki proti vietnamskim partizanom je pognal okoli 45.000 mož in 850 tankov in drugih oklepni vozil. Bitka se je začela 22. februarja z množičnim bombardiranjem. Američani so menili, da bo mogoče s tako velikopotezno ofenzivo docela uničiti partizansko gibanje na področju, ki meri 250 kvadratnih kilometrov. Zmotili so se. Ofenziva je bila neuspešna.

Predstavniki vietnamske narodno osvobodilne fronte je po končani ofenzivi obiskal nekatera področja, kjer so se odigrale hude bitke. Vtise, ki jih odnesel z opustošenih področij je takole opisal: «Drevesa so oklestile ameriške bombe. Na tisoče je neeksploziranih bomb. Videti je uničena oklepna vozila. Uničenje mnogih vozil so povzročili Američani sami, oziroma njihove bombe. Neeksplozirani izstrelki postanejo odlične protitankovske mine. Toda tropska džungla še vedno raste in prav tako ma gosto...»

Pri padlih ameriških vojakih so Vietnamci našli tudi pisma, ki so najbolj zanesljiv dokaz, kako mnogi vojaki in njihovi svojci mislijo in kakšno je njihovo razpoloženje do tragične pustolovščine, ki se odigrava v jugovzhodni Aziji.

Objavljamo nekaj odlomkov iz teh pisem.

Dragi mož, skušam ti napisati nekaj vrstic. Ljubezen moja, tako sem polna skrbi, da ne morem niti misliti. V večerni oddaji novic sem slišala, da je nekdo izmed naših po pomoti bombardiral položaj, na katerem je bilo mnogo naših vojakov, in da je bilo šest ubitih in dosti ranjenih. Ne vem, kdo so tisti, ki so bili zadeti, ne, kje se je to zgodilo. Ljubi moj, molim, da ne bi bil ti v bližini...

V sredo bom dopolnila 21 let in se bom šla takoj vpisat v volilni seznam, da bi lahko glasovala proti Johnsonu. Vem, da moj glas ne bo imel posebne teže, a se bom kljub temu bolje počutila. Če bodo kandidirali proti njemu pijanca, bom glasovala za pijanca. Ti gotovo ne boš soglašal z menoj in mi boš dejal, da sem mora, toda do Johnsona čutim natanko tako...»

—O—

«...Ali ti grenijo življenje kakor ponavadi? Res ti želim, da bi ti dali šest mesecev dopusta.

Danes sem brala v časopisu o vpoklicih in videla, da se ti bo pridružilo mnogo naših fantov. Tako sem besna, da bi kričala. Zakaj pošiljajo naše vojake tja trpet, ko ni za to prav nobenega razloga!

Nikoli nisi soglašal z menoj glede tega in morda nikoli ne boš. Kljub temu mislim, da imam prav, ko trdim, da je vse skupaj nesmisel.

—O—

«... Tukaj LBJ (L.B. Johnsona. Op. uredn.) nihče več ne jemlje resno. Vseeno mu je, kako dolgo bo trajala vojna. Vsaj dokler tudi on ne bo prišel na vrsto za fronto. Res bi rada videla, da bi ga kdo osebno postavil na bojišče. Imam ga že čez glavo. Besna sem, ker ne konča te vojne. Ne morem razumeti, zakaj je moralo priti do te vojne...»

—O—

«Draga žena, žal mi je, da ti nisem tako dolgo pisal, toda skoraj nenehno se bojujemo Ves dan se pomikamo iz kraja v kraj in ves čas streljajo na nas. Ponoči si izkoplamo jamo in se skrijemo vanjo. Kaže, da postaja položaj čedalje hujši. Fantje, o tem razmišljajo in sprašujejo se, kakšna je naša naloga...»

Ob petdesetletnici oktobrske socialistične revolucije

Lenin o vlogi socialne demokracije med imperialistično vojno

Razkrinkanje fraz o "obrambi domovine"

Ob izbruhu prve svetovne vojne nobena stranka II. socialistične internacionale, z izjemo ruskih boljševikov ni bila pripravljena, na revolucijo; nobena ni imela revolucionarnega akcijskega programa. Skoraj vse socialistične stranke v vojskujočih se deželah so se izrekle za obrambo kapitalistične države. Obvezale so se, da opustijo razredno borbo. Povezale so se z vladajočimi razredi in podprle vojno.

Nemška socialdemokratska parlamentarna frakcija, je, enako kot francoska, brez diskusije glasovala za vojne kredite. Nemški socialisti so sklenili zvezo z vsemi razredi in strankami, da se »ubranijo grožnje ruske invazije»; francoski socialisti sso se povezali z meščanskimi strankami v »union sacré» s ciljem, da »branijo svojo deželo pred grožnjo nemško invazijo». Socialistični stranki obeh držav sta se sklicevali v opravičilo svojega ravnanja na »pravico slehernega naroda do samoobranbe», ki jo je po njihovi razlagi priznala internacionala.

Reformisti so napisali pred vojno mnogo knjig, v katerih so razčlenjevali in poveljevali krepitev družbene stabilnosti. Govorili so, da je »krepitev sindikatov odločilni činitelj za porast življenjske ravni«.

Samo pristaši leve so opozarjali na zvero med kapitalizmom in imperializmom ter na vojno nevarnost, ki iz tega izvira. Menili so, da se v imperialistični fazi kapitalizma družbena nasprotja zaostrejejo. Svetovno oboroževanje, kolonialno politiko in imperialistične vojne so razglašali za sestavni del kapitalizma. Kot edino učinkovito sredstvo v boju proti imperializmu so priznavali dosledno razredno borbo proletariata.

«Zame osebno», je pisal Maksim Gorki, «Lenin ni samo čudovito popolno utelešenje volje stremeče k nekemu cilju, kakršnega si pred njim ni predstavljal noben človek. Lenin je preprost in premočrten, kakor vse, kar govori. Njegov heroizem nima nobenega vnanjega sijaja. To je skromen asketski heroizem poštenega ruskega intelektualnega revolucionarja, ki iskreno verjame v možnost pravičnosti na svetu; to je heroizem človeka, ki se je odrekel vsemu veselju sveta zaradi težkega dela za srečo ljudi».

Revolucija, železna metla, ki naj pomete z revščino, njena priprava, njeno načrtovanje, njena izvedba je

postala sinonim njegovega življenja. Borba proti imperialistični vojni in kolonializmu je bila njegovo življenjsko borbena geslo.

Vojna je Lenina zatekla v Karpatih. Nekaj dni po izbruhu vojne so ga Avstrijci aretirali. Osumili so ga, da je ruski vohun. Na prizadevanje nekaterih avstrijskih socialistov so ga po desetih dneh izpustili ter mu dali dovoljenje, da je zapustil Avstrijo ter se preselil v Švico.

Nekaj dni po prihodu v Bern je Lenin na seji skupine boljševikov razvil svoje teze o vojni. Vsebovale so osnovne misli o taktiki partije v boju proti imperialistični vojni. «Evropska in svetovna vojna ima jasno izražen značaj buržoaznoimperialistične - dinastične vojne. Edina realna vsebina in značaj te vojne», je v tezah poudaril Lenin, «je v boju za tržišča in ropanju tujih držav, in v težnji, da se zadušijo revolucionarna gibanja proletariata in demokracije, da se nasakujejo mezdni delavci enega naroda proti meznim delavcem drugega naroda.»

Lenin je ostro obsodil voditelje nemške socialne demokracije zaradi glasovanja za vojne kredite, češ, da so »direktno izdali socializem»; njihovo politiko je označil kot »nacionalno - liberalno». Prav tako je šibal voditelje belgijske in francoske socialistične stranke, ki so z vstopom v buržoazne vlade izdali socializem. Večini voditeljev II. internacionale je očital, da so s svojim obnašanjem pripravili idejnopolitični polom te internacionale.

Lenin je razkrinkal tudi fraze o «obrambi imperialistične domovine». Predvideval je, da bodo ogromne človeške žrtve, ki jih bo zahtevala imperialistična vojna, neverjetno pomanjkanje, ki ga bodo občutili delovni sloji in predvsem delavski razred, izzzvali protivojno revolucionarno razpoloženje, ki bo preraslo v državljansko vojno.

«Boj moramo voditi zlasti proti carski monarhiji ter velikoruskemu šovinizmu, oznanjati moramo revolucijo v Rusiji in zahtevati samoodločbo zatiranih narodov. Demokratična republika, konfiskacija zemljiškokosposkih zemljišč in osemurni delavnik morajo biti najaktualnejša gesla», je poudarjal Lenin.

Večino teh tez, ki so bile sprejete v Bernu je Lenin kasneje predelal v manifest, ki je izšel pod na-

slovom »Vojna in ruska socialna demokracija«. V tem manifestu pa je poudaril, da je »dolžnost socialistov razkriti resničen pomen vojne in neusmiljeno razkrinkati laž, varave sklepe in patriotske fraze, ki jih v obrambo vojne širijo gospodujoči razredi in buržoazija«. Razredno zavedni proletariati je Lenin poklical, naj brani svojo razredno strnjenoost, svoj internacionalizem in svoje socialistično prepričanje proti razbrzdanosti šovinizma, »patriotske« buržoazne klike v vseh deželah. »Če bi se zavedni delavci odpovedali tej nalogi«, je zapisal Lenin, »bi to pomenilo, da so se odpovedali vsem osvobodilnim in demokratičnim težnjam, da o socialističnih sploh ne govorimo».

«Delavske množice bodo» tako je poudaril Lenin v prej omenjenem manifestu, «prek vseh ovir ustvarile novo internacionalo, ne glede na težave. Samo po tej poti se bo mogel proletarijat iztrgati iz odvisnosti od šovinistične buržoazije ter napraviti odločne korake na poti k resnični svobodi narodov in k socializmu».

Leninove napovedi so se tudi resničile.

[illegible]

Od zaostale agrarne dežele do osvajanja vesolja

4. oktober je zapisan v sodobni zgodovini kot dan triunfa znanosti in tehnike, kot začetek nove dobe, dobe medplanetarnih poletov, o katerih je človek že dolgo sanjal. Tistega dne je namreč poletel v vesolje prvi sovjetski sputnik, prvi umetni satelit Zemlje.

Sovjetski profesor G. Petrovič je ob desetletnici tega zgodovinskega dogodka med drugim zapisal:

Naša dežela je domovina kozmonavtike. V Rusiji je bil že pred 76 leti izdelan prvi načrt letеče naprave, ki naj bi jo vodila raketa. Ta načrt je izdelal revolucionar in znanstvenik Nikolaj Kibalčič (1854-1881). Za njim je Konstantin Čolkovski (1857-1935) obdelal teorijo o raketah in si zamislil načrt za osvajanje vesolja. Vendar se niso mogli ti načrti uresničiti, dokler ni zmagala velika oktobrska socialistična revolucija. Kmalu po zmagi oktobrske socialistične revolucije in prihodu sovjetske oblasti je Lenin načel vprašanje znanosti. V težkih časih, ko je vladalo veliko pomanjkanje, ki so ga povzročile svetovna vojna, državljanska in intervencijska vojna je bila misel Lenina, da se zberejo šibke moči, ki so bile na razpolago, da se zagotovi razvoj osnovne znanosti, dokaz modrosti, drznosti in dalekovidnosti. Samo po sebi je umevno, da so bile ustanove za raziskovanje, ustvarjene ob samem nastanku sovjetske oblasti, zelo skromne in pomanjkljive, da ni bilo kadrov, sredstev in potrebne opreme za njih redno delovanje. Vendar so se prav takrat začele postavljati osnove za organizacijo znanosti v vsedržavnem obsegu. Po letu 1918 je Lenin orisal vsa svoja načela v znamenitem načrtu za znanstveno in tehnično delo. In Leninovo načelo se je uresničilo ter je obrodilo svoje sadove.

Izstrelitev prvega Sputnika je silno presenetila Zahod, medtem ko je bila za Sovjetsko zvezo samo logičen rezultat naporov, ki jih je sovjetsko ljudstvo prispevalo za to, da je postavilo na noge industrijo. Sovjetski uspeh v proučevanju in osvajanju vesolja je bil končni rezultat dosežkov sovjetske znanosti.

Napredek svoje znanosti Sovjet-

ska zveza dolguje zavesti, predanosti in razumu svojih znanstvenikov, tehnikov in delavcev, pogumu in požrtvovalnosti svojih kozmonavtov.

Raziskovanja na področju kozmonavtike so se začela v dvajsetih letih. Leta 1924, ko je Sovjetska zveza še trpela za posledicami svetovne in državljanske vojne je skupna znanstvenikov ustanovila društvo za proučevanje medplanetarnih zvez. Naslednje leto je bila v Kijevu razstava, posvečena raziskavanju in osvajanju vesolja; dve leti kasneje pa je bil v Moskvi prirejen prvi svetovni salon astronavtike. Maja 1929 je bil ustanovljen v Leningradu prvi center za proučevanje motorjev na električni pogon in na pogon na tekoča goriva. V letih 1929-1933 so v sovjetskih laboratorijih izdelali prve električne motorje za rakete na tekoča goriva. Leta 1932-1933 so v Moskvi izdelali prve tipe raket na pogon s tekočim gorivom.

Znano je, da je Sovjetska zveza v desetih letih poslala na pot okoli Zemlje, Sonca in Meseca približno 250 umetnih astelitov in 20 vesoljskih postaj.

Za Sovjetsko zvezo so tudi Združene države in Francija odprle vrata v kozmos, ni daleč čas, ko bodo tudi Japonska, Velika Britanija in nekatere druge države stopile v klub vesoljskih sil.

Toda polet prvega Sputnika, ki je tehtal 86,6 kg je dal signal za odhod... Drugi Sputnik, ki je imel na svojem krovu psičko Lajko, je tehtal več kot pol tone. 15. maja 1958 pa je bil spuščen na pot okoli Zemlje prvi laboratorij, ki je tehtal 1327 kg.

V Sovjetski zvezi stalno izpopolnjujejo avtomatično vodene umetne satelite Zemlje. Njihova teža je do-

segla 4600 kg leta 1960 in 6500 kg leta 1961 in se je skoraj podvojila leta 1965. Izdelani so bili sateliti vrste Kozmos, Elektron, Molnija, Poljot in Proton, ki rešujejo številne probleme, važne za znanost in gospodarstvo.

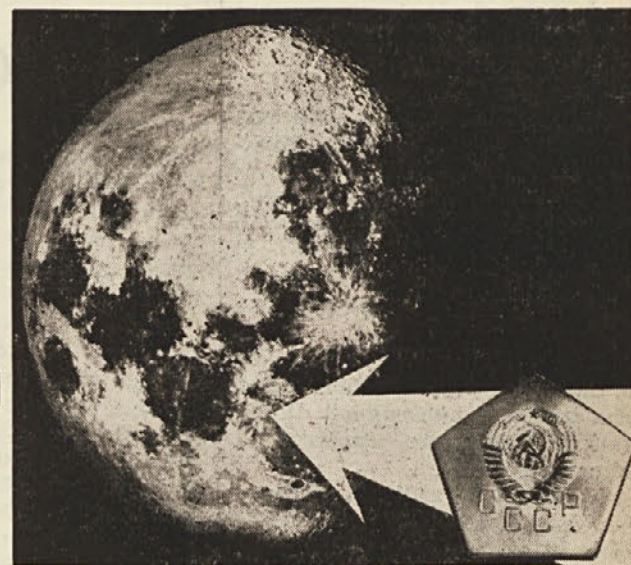
2. maja 1959 je človeštvo doseglo novo in dokončno zmago nad zemeljsko privlačnost. Vesoljska postaja «Luna 1» je dosegla in preseгла kozmično hitrost in s tem omogočila 1500 kg. teži kabini, da se je za vedno ločila od Zemlje, da se je, potem, ko je letela 5 ali 6000 km na površino Meseca postavila ali zavzela svoje mesto v krogu planetov in planetoidov, ki krožijo okoli Sonca. Tako se je pojavil prvi umetni satelit Sonca.

Poleti kozmičnih postaj »Luna 2«, »Luna 3«, »Sonda 3« zaznamujejo nadaljnjo zmago sovjetske znanosti in tehnike. Raziskovanje Meseča je stopilo v novo dobo 3. februarja 1966, ko je avtomatična postaja »Luna 9« prva rahlo pristala na površini tega naravnega satelita naše Zemlje.

Isto leto je tudi «Luna 13» rahlo pristala na Mesecu, medtem ko so postale «Luna 12» in «Luna 14» njegovi umetni sateliti. Ob proučevanju Meseca utirajo sovjetski znanstveniki pot na Mars in na Venero.

12. aprila 1961 je Jurij Gagarin začel novo etapo na poti osvajanja vesolja in sicer etapo prodiranja človeka v vesolje. Sledili so poleti Vostoka in Voshoda, ki so med leti 1961 in 1965 ponesli v orbito posadko enega, dveh in treh ljudi. Vsako izmed enajstih sovjetskih kozmonavtov je prispeval k raziskovanju vesolja in rezultati njihovih podvigov so široko znani.

Ob petdeseti obletnici Oktobra smo ponosni, da lahko trdimo, da je Sovjetska zveza utrla človeštvu pot v vesolje. Čudovita doba zmage razuma nad naravnimi silami zasluži bolj kot katera koli druga, da jo označimo s temi Goethejevimi besedami: »Najboljše, kar nam da zgodovina, je navdušenje, ki ga vzbuja v nas.»

Luna
Venera

V carski Rusiji so bila velike socialne krivice. Množice so stradale, gospoda pa je živela v največjem razkošju. Gornja silka: delavci čakajo na zaposlitev

